

บทคัดย่อ

ชุมชนชาวนานาโส คือบทพิสูจน์ให้เห็นว่าการอยู่รอดของชุมชนหมู่บ้านในวิถีการผลิตเพื่อการค้า ไม่ได้เกิดจากความสามารถในการผลิตส่วนเกินในฐานะของผู้ชำนาญการเฉพาะทางในการผลิตตามหลักของการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญการเฉพาะทางเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของชุมชนที่จะรักษาส่วนเกินที่ตนเองเป็นผู้ผลิตไว้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของชุมชน ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับระบบเศรษฐกิจภายนอก จากความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบไม่เท่าเทียมมาสู่ความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมที่ชุมชนมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น จากกรณีชุมชนนาโส อำนาจการต่อรองของชุมชนเกิดจากความสำเร็จในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาอีกครั้ง โดยมีองค์กรทางเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่เฉพาะทางในการบูรณาการระบบเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งในด้านการผลิต การแลกเปลี่ยน การจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจชุมชน และการบริโภค ซึ่งเท่ากับเป็นการดึงเอาอำนาจเหนือระบบเศรษฐกิจของชุมชนกลับคืนมา รวมทั้งการเชื่อมโยงชุมชนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจภายนอกอย่างมีอำนาจต่อรอง

คำถามที่สำคัญ คือ จะฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมาได้อย่างไร งานวิจัยฉบับนี้ได้ค้นหาคำตอบดังกล่าวด้วยวิธีวิทยาของการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามแนวทางของการสร้างทฤษฎีจากฐานราก องค์กรความรู้ที่ปรากฏเป็นผลการวิจัย มาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งที่เป็นผู้นำ ชาวนา แรงงาน ทั้งผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ปานกลางและยากจน ทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก เป็นต้น รวมทั้งข้อมูลอีกส่วนหนึ่งยังได้มาจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชน เกิดจากการทำงานร่วมกันของกลไกที่สำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึกชุมชน ซึ่งเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งยังเกิดจากกลไกเชิงอุดมการณ์ ที่ทำให้ชุมชนให้ความหมายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในลักษณะเดียวกัน เพราะอุดมการณ์ของการพัฒนาจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและแนวทางของการพัฒนา ในขณะที่กลไกการจัดระเบียบบรรทัดฐานได้ทำให้แบบแผนของพฤติกรรมและความสัมพันธ์ในกระบวนการพัฒนา เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับอุดมการณ์และเป้าหมายของการพัฒนา รวมทั้งมีการควบคุม ตรวจสอบ ฝึกระวัง และลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานดังกล่าว นอกจากนี้ การพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชน องค์กรทางเศรษฐกิจของชุมชน รัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งจะต้องมีกลไกในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ในกระบวนการ

พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกลไกการผลิตซ้ำที่จะทำให้
เกิดการพัฒนายั่งยืน ทั้งที่เป็นการผลิตซ้ำในเชิงอุดมการณ์และการผลิตซ้ำเชิงหน้าที่

ABSTRACT

The people of Na-So community was proven that the survival of the village upon the capitalist mode of production didn't only arise from the excess of production on the basis of the social division of labor by specialization, but also depend on the capability of the community to retain the surplus as much as possible. This capability depends on the strength of the community itself to adjust themselves with the structural change from the uni-lateral to bi-lateral power relation which the community could yield higher bargaining power. In the case of Na-So the bargaining power arose from the revitalization of the community economic system by the organization specialized in local economic development by integrated all dimensions of the local community economy system – production, exchange distribution, as well as the consumption, and integrated the local economic system to the economy beyond the community.

The interesting question was that how could we revitalize of local community economic system? The exploration for the answer has employed the qualitative research through Grounded theory method. The reveal of the research results come from the key-informants: farmers' leader, labours, of high, medium, and low economic status; member and non-member, etc. The data also taken from the participatory observation.

The research results reveal that the rebirth of community system arose from the several important mechanisms, such as

The community consciousness which was the pre-requisite of the development process of the community economic system. The ideological mechanism will bring people into the one world of meaning or monocategory. The mechanism of normative order has been reorganized to assure the behavioral and development process patterns to serve the direction of the ideology and development process by controlling, inspection, surveillance, and the punishment of one who break that norm set forth also made. Beyond that the development which was the interaction between the community, economic community organization, government and non-government organization must depend on the appropriateness and effectiveness of relation regulations

setforth. The mechanism of reproduction must be made to assure the sustainability of the development on the basis of ideology or functions.